ODM EDUCATIONAL GROUP

Changing your Tomorrow

SUBJECT : SANSKRIT

CHAPTER NO: 1

CHAPTER NAME: SUCHIPARYABARANAM

PPT-5

Website: www.odmegroup.org
Email: info@odmps.org

Toll Free: 1800 120 2316
Sishu Vihar, Infocity Road, Patia, Bhubaneswar- 751024

शुचिपर्यावरणम्

ODM EDUCATIONAL GROUP
Changing your Tomorrow

संस्कृत प्रश्नोत्तरी

ODM
EDUCATIONAL GROUP
Changing your Tomorrow

ODM
EDUCATIONAL GROUP
Changing your Tomorrow

Expected Learning Outcome

१. ज्ञानस्य वृद्धि ।

२. पठन लिखनस्य क्षमतायाः वृद्धि ।

पूर्वपाठस्य आलोचना **(Recapitulation)**

१. पाषाणी सभ्यता कुत्र उपविष्टा: सन्ति ?

२. पाषाणी सभ्यताया: अर्थम् किम् ?

३. सप्तम् श्लोकस्य व्यावधान कुरुत ?

ODM EDUCATIONAL GROUP
Changing your Tomorrow

अधोलिखितं चित्रं दृष्ट्वा परिवेश प्रदूषणस्य उपरि अनुच्छेदं लिखत ।

विषयान्तर्गत प्रश्नोत्तर आलोचना -

ODM EDUCATIONAL GROUP
Changing your Tomorrow

अधोलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषया लिखित –

क) कविः किमर्थं प्रकृतेः शरणम् इच्छति ?

ख) कस्मात् कारणात् महानगरेषु संसरणं कठिनं वर्तते ?

ग) अस्माकं पर्यावरणे किं किं दूषितम् अस्ति ?

घ) कविः कुत्र सञ्चरणं कर्तुम् इच्छति ?

ङ) स्वस्थजीवनाय कीदृशे वातावरणे भ्रमणीयम् ?

च) अन्तिमे पद्यांशे कवेः का कामना अस्ति ?

ODM EDUCATIONAL GROUP
Changing your Tomorrow

उत्तराणि –

क) धरातले दुर्वहम् जीवित जातं अतः कविः शुद्धपर्यावरणाय प्रकृतेः शरणम् इच्छति ।

ख) मार्गेषु यानानां अनन्ताः पङ्क्त्यः सन्ति अतः महानगरेषु संसरणं कठिनं वर्तते ।

ग) अस्माकं पर्यावरणे वायुमण्डलं, जलं, भक्ष्यं धरातलम् च दूषितम् अस्ति ।

घ) कविः नगरात् बहुदूरम् ग्रामान्ते एकान्ते कान्तारे सञ्चरणं कर्तुम् इच्छति ।

ङ) स्वस्थजीवनाय खगकुलकलरव-गुञ्जितवनदेशे भ्रमणीयम् ।

ODM EDUCATIONAL GROUP
Changing your Tomorrow

सन्धिं/सन्धिविच्छेदं कुरुत -

क)	प्रकृतिः	+	....	=	प्रकृतिरेव
ख)	स्यात्	+	....	=	स्यान्नैव
ग)	....	+	अनन्ताः	=	ह्यनन्ताः
घ)	बहिः	+	अन्तः जगति	=	....
ङ)	....	+	नगरात्	=	अस्मान्नगरात्
च)	सम्	+	चरणम्	=	....
छ)	धूमम्	+	मुञ्चति	=	....

ODM EDUCATIONAL GROUP
Changing your Tomorrow

(क) प्रकृतिः	+	एव	=	प्रकृतिरेव
(ख) स्यात्	+	न + एव	=	स्यान्नैव
(ग) हि	+	अनन्ताः	=	ह्यनन्ताः
(घ) वहिः	+	अन्तः + जगति	=	वह्यन्तर्जगति
(ङ) अस्मात्	+	नगरात्	=	अस्मान्नगरात्
(च) सम्	+	चरणम्	=	सञ्चरणम्
(छ) धूमम्	+	मुञ्चति	=	धूमम्मुञ्चति

ODM EDUCATIONAL GROUP
Changing your Tomorrow

अधोलिखितानाम् अव्ययानां सहायतया रिक्तस्थानानि पूरयत्-

भृशम्, यत्र, तत्र, अत्र, अपि, एरा, सदा, बहि:

क) इदानीं वायुमण्डलं ....प्रदूषितमस्ति ।

ख) .... जीवनं दुर्वहम् अस्ति ।

ग) प्राकृतिक-वातावरणे क्षणं सञ्चरणम् ......लाभदायकं भवति ।

घ) पर्यावरणस्य संरक्षणम् .... प्रकृते: आराधना ।

ङ) .... समयस्य सदुपयोग: करणीय: ।

च) भुकम्पित-समये .... गमनमेव उचितं भवति ।

ODM EDUCATIONAL GROUP
Changing your Tomorrow

उत्तरम् -

क) इदानीं वायुमण्डलं **भृशम्** प्रदूषितमस्ति ।

ख) **अत्र** जीवनं दुर्वहम् अस्ति ।

ग) प्राकृतिक-वातावरणे क्षणं सञ्चरणम् **अपि** लाभदायकं भवति ।

घ) पर्यावरणस्य संरक्षणम् **एव** प्रकृतेः आराधना ।

ङ) **सदा** समयस्य सदुपयोगः करणीयः ।

च) भुकम्पित-समये **बहिः** गमनमेव उचितं भवति ।

छ) **यत्र** हरीतिमा तत्र शुचि पर्यावरणम् ।

ODM EDUCATIONAL GROUP
Changing your Tomorrow

उदाहरणमनुसृत्य अधोलिखित-पदेषु प्रकृतिप्रत्ययविभागं/संयोगं कुरुत –

यथा – जातम् = जन् + क्त

क) प्र + कृ + क्तिन् = ...

ख) नि + सृ + क्त + टाप् = ...

ग) .... + क्त = दूषितम्

घ) .... + ... = करणीयम्

ङ) .... + यत् = भक्ष्यम्

च) रम् + ... + ... = रमणीया

ODM EDUCATIONAL GROUP
Changing your Tomorrow

तरम्— (क) प्र + कृ + क्तिन् = प्रकृति

(ख) नि + सृ + क्त + टाप् = निसृता

(ग) दूष् + क्त = दूषितम्

(घ) कृ + अनीयर् = करणीयम्

(ङ) भक्ष् + यत् = भक्ष्यम्

(च) रम् + अनीयर् + टाप् = रमणीया

ODM EDUCATIONAL GROUP
Changing your Tomorrow

अधोलिखितानां पदानां पर्यायपदं लिखत –

क) सलिलम् – ....

ख) आम्रम् – ....

ग) वनम् – ....

घ) शरीरम् – ....

ङ) कुटिलम् – ....

च) पाषाणः – ....

ODM EDUCATIONAL GROUP
Changing your Tomorrow

उत्तरम् –

	पदानि	**पर्यायपदानि**
क)	सलिलम्	जलम्
ख)	आम्रम्	रसालम्
ग)	वनम्	कान्तारम्
घ)	शरीरम्	तनुः
ङ)	कुटिलम्	वक्रम्
च)	पाषाणः	प्रस्तरम्

ODM EDUCATIONAL GROUP
Changing your Tomorrow

अधोलिखितपदानां विलोमपदानि पाठात् चित्वा लिखत –

क) सुकरम् ....

ख) दूषितम् ....

ग) गृहणन्ति ....

घ) निर्मलम् ....

ङ) दानवाय ....

च) सान्ता: ....

ODM EDUCATIONAL GROUP
Changing your Tomorrow

उत्तरम् –

क) दुर्वहम्

ख) शुद्धम्

ग) मुञ्चन्ति

घ) समलम्

ङ) मानवाय

च) अनन्ताः

ODM EDUCATIONAL GROUP
Changing your Tomorrow

रेखाङ्कित – पदमाधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत –

क) शकटीयानम् कज्जलमलिनं धूमं मुञ्चति ।

ख) उद्याने पक्षिणां कलरवं चेतः प्रसादयति ।

ग) पाषाणीसभ्यतायां लतातरुगुल्माः प्रस्तरतले पिष्टाः सन्ति ।

घ) महानगरेषु वाहनानाम् अनन्ताः पङ्क्तयः धावन्ति ।

ङ) प्रकृत्याः सन्निधौ वास्तविकं सुखं विद्यते ।

ODM EDUCATIONAL GROUP
Changing your Tomorrow

प्रश्ननिर्माणम् कुरुत -

क)	शकटीयानम् **कीदृशं** धूमं मुञ्चति ?

ख)	उद्याने **केषाम्** कलरवं चेतः प्रसादयति ?

ग)	पाषाणीसभ्यतायां **काः** प्रस्तरतले पिष्टाः सन्ति ?

घ)	**कुत्र** वाहनानाम् अनन्ताः पङ्क्तयः धावन्ति ?

ङ)	**कस्याः** सन्निधौ वास्तविकं सुखं विद्यते ?

ODM EDUCATIONAL GROUP
Changing your Tomorrow

गृहकर्म :

गृहकर्म : प्रश्न-१, २, ३ प्रश्नोत्तरान् पुस्तिकायां लिखत ।

ODM
EDUCATIONAL GROUP
Changing your Tomorrow

ODM EDUCATIONAL GROUP

ODM EDUCATIONAL GROUP
Changing your Tomorrow